

ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ДИНАМІКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ

©2018 МЕЛЬНИК А. О., ШТЕФАН Л. І.

УДК 336.72

Мельник А. О., Штефан Л. І. Прибутковість підприємств України: сучасний стан, динаміка та шляхи підвищення

У статті розглянуто сутність прибутку підприємств і досліджено основні тенденції прибуткового стану вітчизняних підприємств за останні п'ять років. Визначено основні причини зменшення рівня прибутковості вітчизняних підприємств. Розглянуто структуру чистого прибутку підприємств України за видами економічної діяльності. Проаналізовано співвідношення прибуткових і збиткових підприємств в Україні, виявлено динаміку кількості прибуткових підприємств. Проведено аналіз рівня рентабельності вітчизняних підприємств за результатами операційної діяльності. Запропоновано з метою підвищення рівня прибутковості на вітчизняних підприємствах застосовувати шкалу прибутковості.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, шкала прибутковості, збиток.

Рис.: 4. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 9.

Мельник Альона Олексіївна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну (вул. Немировича-Данченка, 2, Київ, 01011, Україна)

E-mail: alona_melnyk@ukr.net

Штефан Людмила Іванівна – здобувач, кафедра бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну (вул. Немировича-Данченка, 2, Київ, 01011, Україна)

E-mail: mila.shtefan@ukr.net

УДК 336.72

Мельник А. А., Штефан Л. И. Прибыльность предприятий Украины: современное состояние, динамика и пути повышения

В статье рассмотрена сущность прибыли предприятий и исследованы основные тенденции доходности состояния отечественных предприятий за последние пять лет. Определены основные причины снижения уровня доходности отечественных предприятий. Рассмотрена структура чистой прибыли предприятий Украины по видам экономической деятельности. Проанализировано соотношение прибыльных и убыточных предприятий в Украине, выявлена динамика прибыльных предприятий. Проведен анализ уровня рентабельности отечественных предприятий по результатам операционной деятельности. Предложено с целью повышения уровня доходности на отечественных предприятиях применять шкалу доходности.

Ключевые слова: прибыль, рентабельность, шкала доходности, убыток.

Рис.: 4. **Табл.:** 4. **Библ.:** 9.

Мельник Алёна Алексеевна – доктор экономических наук, доцент, заведующая кафедрой бизнес-экономики и туризма, Киевский национальный университет технологий и дизайна (ул. Немировича-Данченко, 2, Киев, 01011, Украина)

E-mail: alona_melnyk@ukr.net

Штефан Людмила Ивановна – соискатель, кафедра бизнес-экономики и туризма, Киевский национальный университет технологий и дизайна (ул. Немировича-Данченко, 2, Киев, 01011, Украина)

E-mail: mila.shtefan@ukr.net

UDC 336.72

Melnyk A. O., Shtefan L. I. The Profitability of Ukrainian Enterprises: Current Status, Dynamics, Ways of Increasing

The article considers the essence of profit of enterprises and examines the main tendencies of profitability of the status of national enterprises over the last five years. The main reasons of decrease of profitability of national enterprises are determined. The structure of net profit of Ukrainian enterprises is considered by types of economic activity. The ratio of profitable and unprofitable enterprises in Ukraine is analyzed, the dynamics of profitable enterprises is identified. The analysis of the profitability level of national enterprises on the results of operations is carried out. It is proposed to apply the scale of profitability in order to increase the level of profitability at national enterprises.

Keywords: profit, profitability, scale of profitability, loss.

Fig.: 4. **Tbl.:** 4. **Bibl.:** 9.

Melnyk Alona O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Business Economics and Tourism, Kyiv National University of Technologies and Design (2 Nemyrovycha-Danchenko Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: alona_melnyk@ukr.net

Shtefan Liudmila I. – Applicant, Department of Business Economics and Tourism, Kyiv National University of Technologies and Design (2 Nemyrovycha-Danchenko Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: mila.shtefan@ukr.net

У нашому сьогоденні для того, щоб можна було забезпечити працездатність підприємства в умовах сучасності, необхідно, перш за все, вміти оцінювати реальний фінансовий стан не тільки свого підприємства, а й існуючих або потенційних конкурентів. Особливо важливе значення тут має своєчасний та якісний аналіз фінансово-господарської діяльності.

Одним із головних завдань української економіки є відновлення роботи підприємств, які значно постраждали внаслідок негативних явищ, що мали місце у вітчизняній економіці останніми роками. Основний фактор, який як свідчить про стан компанії, так і є основою для подальшої ефективної роботи

підприємства, – його прибутковість. Саме прибутковість в умовах ринкової економіки є головною метою та потужним стимулом діяльності підприємства.

Прибуток підприємства має відношення до найважливіших показників, що характеризують максимальну ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства. Великий вплив на дані показники має (прямо або побічно) велика кількість різноманітних факторів. Результати фінансової діяльності окремо взятого підприємства мають основну характеристику – суму отриманого прибутку.

Дана характеристика є не тільки основним джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й здобуває все більш важливого

значення під час формування ресурсів бюджету, позабюджетних і благодійних фондів.

Велика кількість аспектів значення прибутку досить сильно посилюється під час переходу економіки держави на основні рейки ринкового господарства. Річ у тому, що акціонерне, орендне, приватне або будь-які інші форми власності підприємства, коли отримують фінансову самостійність і незалежність, мають повне право самі вирішувати, на які цілі та в яких саме розмірах спрямувати прибуток, який залишився опісля виплати податків до бюджету та інших обов'язкових платежів і відрахувань.

Тому дослідження сучасного стану прибутковості підприємств України, стан динаміки та структури, виявлення шляхів її підвищення є надзвичайно актуальною темою.

Дослідженню проблеми прибутковості підприємств присвячені праці великої кількості вчених. Серед них: Беленкова В. О., Кривенко К. Т., Вахович І. М., Гриньова В. М., Єпіфанова І. Ю., Линник О. І., Мелень О. В., Огійчук М. Ф., Романова Т. В., Шляга О. В., Бержанір І. А., Осипова Т. В., Супрун С. Д., Єлець О. П., Мазаракі А. А., Короткевич О. В., Дзюбенко Л. М., Зінченко О. А., Юрчишена Л. В.

Однак, зважаючи на актуальність проблеми, тема прибутковості вітчизняних підприємств потребує подальшого розгляду.

Метою статті є визначення сучасного рівня прибутковості підприємств України, стану динаміки та структури.

Головною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання позитивного фінансового результату – прибутку. Прибуток є показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства та рівень його розвитку.

Прибутковість – це показник, який характеризує ефективність діяльності підприємства з точки зору його здатності приносити прибуток та забезпечувати ефективне відтворення використаних ресурсів [1, с. 190].

Для визначення стану прибутковості вітчизняних підприємств розглянемо обсяги їх чистого прибутку (збитку) за 2010–2017 рр. (табл. 1).

Економічна криза та нестабільний військово-політичний стан істотно вплинули на показники діяльності підприємств [4]. Наслідком даних явищ став

чистий фінансовий результат діяльності підприємств у вигляді збитку впродовж 2013–2015 рр. [5]. Піковою точкою став 2014 р., коли загальний розмір збитку склав 590 млрд 066 млн грн. Однак, починаючи з 2015 р., спостерігається позитивна динаміка до зростання прибутковості підприємств. Уже у 2016 р. фінансовим результатом діяльності українських компаній став чистий прибуток у розмірі 28 млрд 583 млн грн. У січні – вересні 2017 р. даний показник становить 158 млрд 849 млн грн, що на 455,75% більше, ніж у повному попередньому році (рис. 1).

Розглянувши структуру чистого прибутку підприємств України за видами економічної діяльності (табл. 2), можна зробити висновок, що станом на вересень 2017 р. майже всі напрями діяльності підприємств (крім мистецтва, спорту, розваг, відпочинку та надання інших видів послуг) є прибутковими.

Однак, незважаючи на загальне збільшення прибутків підприємств, їх кількість поступово скорочується. Максимальна кількість підприємств, що функціонували на ринку, спостерігалась у 2013 р. (393 327 од.). Станом на 2016 р. на території України діяло 306 369 підприємств усіх форм власності, що є найменшим значенням за останні сім років (табл. 3).

На рис. 2 наведено динаміку зменшення кількості вітчизняних підприємств. У порівнянні з попереднім 2015 р. кількість підприємств зменшилася на 10,79%, порівняно з 2013 р. – на 22,11%, а з 2010 р. – на 19,12%.

Разом зі зменшенням загальної кількості підприємств процентне відношення прибуткових і збиткових фірм також змінюється в негативний бік. Якщо у 2015 р. відсоток підприємств, що отримали прибуток, становив 73,3%, у 2016 р. – 73%, то у вересні 2017 р. він зменшився до 69,7% (рис. 3).

Крім прибутку, на прибутковість діяльності підприємств вказує такий показник, як рентабельність.

Аналіз прибутку та рентабельності є невід'ємною частиною роботи підприємств. Він допомагає виявити помилки в господарській діяльності, вказати керівнику на шляхи подальшого розвитку та виявлення резервів для збільшення прибутку [9].

Розглянемо рентабельність операційної діяльності підприємств України за 2010–2017 рр. (табл. 4).

Таблиця 1

Чистий прибуток (збиток) підприємств України 2010–2017 рр.

Чистий прибуток (збиток) підприємств, млн грн							
2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 (січень – вересень)
13906,1	67797,9	35067,3	-22839,7	-590066,9	-373516,0	28583,4	158849,8

Джерело: складено за даними [2; 5].

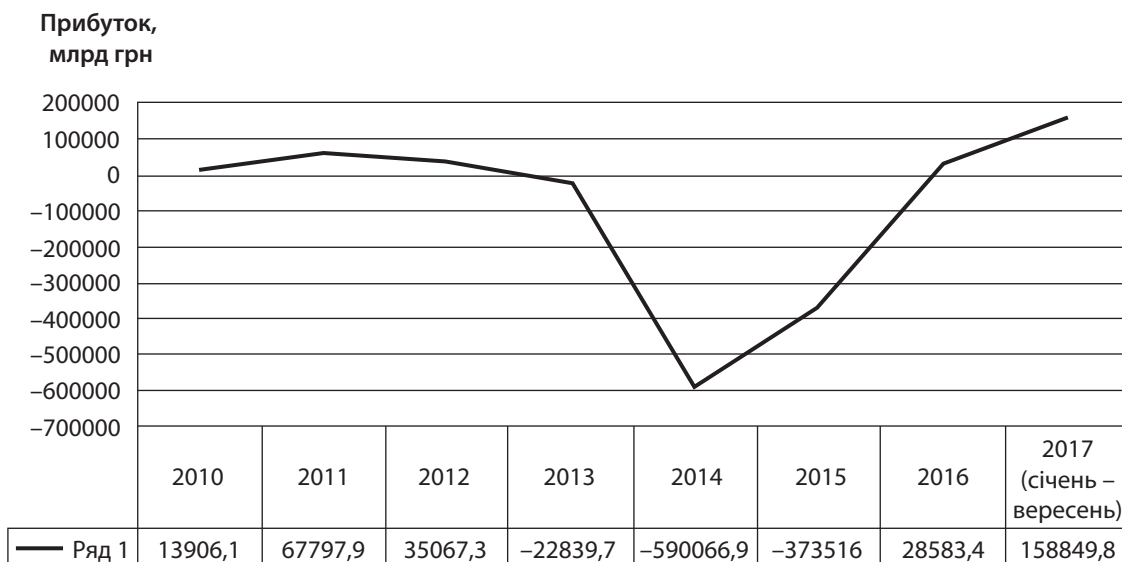

Рис. 1. Динаміка обсягу чистого прибутку (збитку) підприємств України в 2010–2017 рр.

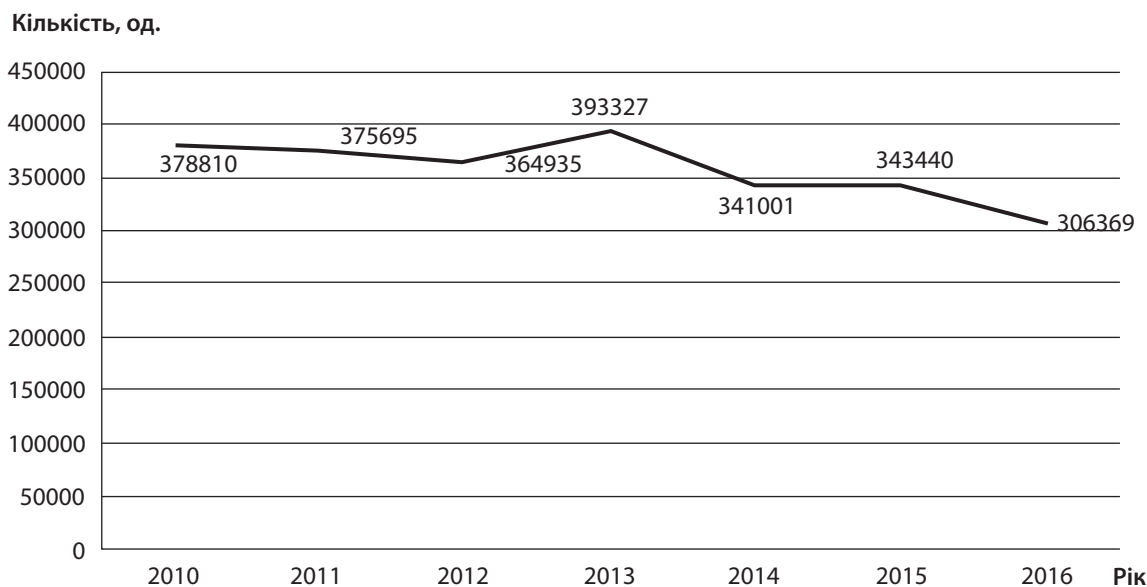

Рис. 2. Динаміка зміни кількості підприємств України 2010–2016 рр.

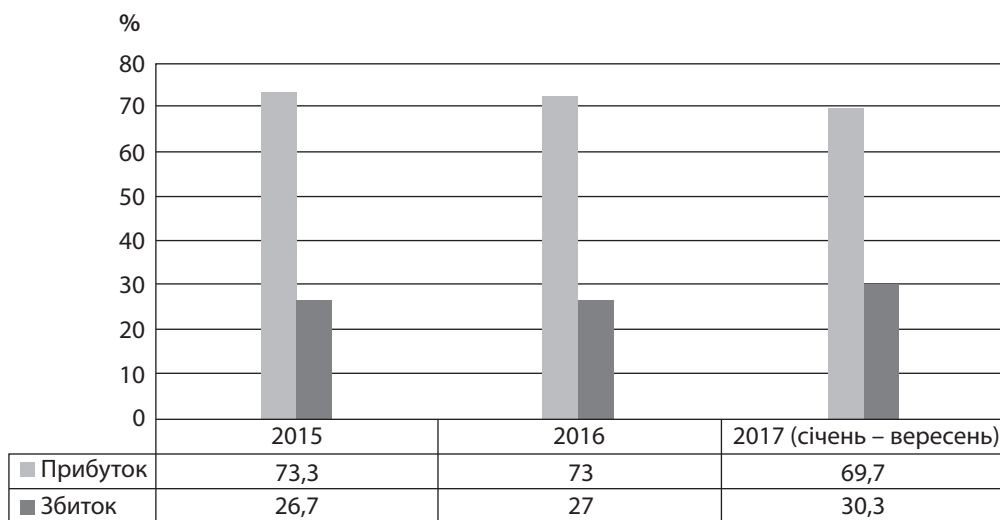

Рис. 3. Процентне відношення прибуткових і збиткових підприємств у 2015–2017 рр.

Таблиця 2

Обсяги чистого прибутку (збитку) у 2015–2017 рр. за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	Чистий прибуток (збиток), млн грн			Підприємства, які одержали прибуток (%)			Підприємства, які одержали збиток (%)		
	2015	2016	2017*	2015	2016	2017*	2015	2016	2017*
Усього	-373516	28583,4	158849,8	73,3	73	69,7	26,7	27	30,3
Сільське, лісове та рибне господарство	102849,1	90160,4	382,9	88,4	87,7	89,9	11,6	12,3	10,1
Промисловість	-188267,9	-29096,1	72065,5	72,6	72,3	69,0	27,4	27,7	31,0
Будівництво	-25861,9	-10179,6	782,6	70,8	70,3	72,5	29,2	29,7	27,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-88161	-4750,7	25599,6	75,7	75,3	75,2	24,3	24,7	24,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-17847,8	7007,3	5589,6	70,5	71	58,5	29,5	29	41,5
Тимчасове розміщення й організація харчування	-6874,9	-1896	512,8	71,6	71,3	60,8	28,4	28,7	39,2
Інформація та телекомунікації	-12590,2	1785,9	9121,4	70,4	68,1	67,8	29,6	31,9	32,2
Фінансова та страхова діяльність	-9573,5	-788,6	12216,3	62,5	62,2	69,3	37,5	37,8	30,7
Операції з нерухомим майном	-64369	-41200,6	1138,9	60,1	59,6	63,9	39,9	40,4	36,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	-48656	25036,8	30723,5	69	67,9	68,5	31	32,1	31,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-9860,6	-6528,7	1584,1	68,7	69,1	65,7	31,3	30,9	34,3
Освіта	80,7	85,6	33,1	70,7	66,5	69,2	29,3	33,5	30,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-1042,3	33,5	226,3	68,9	68,8	78,8	31,1	31,2	21,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-3566,3	-1301,3	-1121,6	62,3	61,1	55,1	37,7	38,9	44,9
Надання інших видів послуг	225,6	215,5	-5,2	71,9	72	65,9	28,1	28	34,1

Примітка: * – за січень – вересень 2017 р.

Джерело: складено за даними [2; 5].

Загальна кількість підприємств України 2010–2017 рр.

Кількість підприємств (усього, од.)						
2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
378 810	375 695	364 935	393 327	341 001	343 440	306 369

Джерело: складено за даними [2; 5].

Рентабельність операційної діяльності підприємств України 2010–2017 рр.

Види економічної діяльності	Рівень рентабельності, %							
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 (січень – вересень)
Усього	4,0	5,9	5,0	3,9	-4,1	1,0	7,4	10,1
Сільське, лісове та рибне господарство	22,9	23,2	21,7	11,3	20,6	41,7	32,4	3,8
Промисловість	3,5	4,7	3,4	3,0	1,6	0,9	4,2	8,3
Будівництво	-1,5	0,2	-0,1	0,0	5,8	-7,6	-0,4	4,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9,8	15,0	12,2	10,2	-12,8	-0,9	15,8	25,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,6	6,1	5,4	3,5	-1,7	1,1	5,1	6,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	-1,8	-0,1	-1,1	-2,8	-25,8	-17,3	-0,8	10,8
Інформація та телекомунікації	7,4	7,6	10,5	11,8	-1,6	0,5	8,5	19,3
Фінансова та страхова діяльність	3,5	6,2	6,1	5,9	-15,2	-8,9	-4,8	3,2
Операції з нерухомим майном	0,3	-3,6	2,8	3,1	-46,9	-33,4	-8,1	22,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	-6,6	0,5	0,3	-1,3	-29,1	-1,1	17,6	18,9
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-3,3	-2,7	-2,9	-2,5	-13,6	-11,9	-3,9	2,9
Освіта	4,9	7,4	8,2	8,4	5,5	5,7	5,6	4,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4,0	2,6	2,7	3,1	-3,7	-0,6	4,5	4,6
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-26,9	-24,4	-17,6	-8,0	-11,8	-25,3	-16,5	-16,6
Надання інших видів послуг	4,3	3,1	2,6	-0,9	-1,0	7,3	5,1	3,0

Джерело: складено за даними [2; 5].

За наведеними даними можна зробити висновок, що рентабельність операційної діяльності українських підприємств істотно збільшилася. У 2016 р. вона становила 7,4%, що є найбільшим показником починаючи із 2010 р. За неповний 2017 р. (січень – вересень) цей показник становить 10,1% [2].

Зменшення кількості прибуткових підприємств та збільшення збиткових вимагає негайних заходів для поліпшення існуючого становища [6]. Одним із

практичних інструментів, метою використання якого є збільшення прибутковості підприємств, є «Шкала прибутковості» (рис. 4). Даний інструмент розробив Патрік Валтен, міжнародний бізнес-консультант.

Оптимізація фінансової системи та збільшення продажів підприємства є тактичними інструментами збільшення прибутковості, а вдосконалення маркетингової стратегії, зв'язки з громадськістю, бойовий дух і цілі та бачення підприємства – стратегічними [8].

6	Цілі, задуми та бачення підприємства
5	Бойовий дух
4	Зв'язки з громадськістю (PR)
3	Удосконалення маркетингової стратегії
2	Збільшення продажів
1	Оптимізація фінансової системи

Рис. 4. «Шкала прибутковості» за Патріком Валтеном

На першому рівні «Шкали прибутковості» знаходиться оптимізація фінансової системи. Мета даного пункту полягає в тому, щоб не дати витратам підприємства перевищити доходи. Для цього використовуються такі заходи, як, зокрема, скорочення витрат на виробництво чи скорочення штату працівників. Однак ці заходи варто впроваджувати обережно: понаднормова економія може різко негативно позначитися на ефективності діяльності підприємства, спричинивши, наприклад, зменшення організації та втрату ринкової частки.

Скорочення витрат можливе за рахунок перегляду принципів ціноутворення. Збільшення ціни на продукт є одним із найпростіших способів збільшення прибутку. Та варто врахувати, що клієнт компанії навряд чи погодиться й надалі купувати продукт підприємства без раціонального обґрунтування підвищення ціни.

Другим пунктом шкали є збільшення продажів. Реалізація даного завдання має відбуватися не за рахунок скорочення цін на продукцію підприємства (що, відповідно, призведе до скорочення прибутку), а за рахунок завоювання нових ринків збуту та розширення клієнтської бази.

Удосконалення маркетингової стратегії є третім рівнем шкали. Важливо вміти знаходити нові канали просування продукту, використовувати заходи, що не були використані раніше. Так, наприклад, великий потенціал має такий канал просування, як соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram тощо). Ефективна маркетингова стратегія компанії дозволить значно швидше продавати власну продукцію, а, отже, також допоможе суттєво підвищити прибуток підприємства.

Наступна сходинка – це зв'язки з громадськістю (PR). Передбачається проведення таких заходів, як участь у виставках та конференціях, публікації статей у спеціальних виданнях тощо. Саме цим пунктом підприємства зазвичай нехтують у процесі своєї діяльності (особливо в умовах кризи), оскільки піар не гарантує швидкого отримання доходу.

PR поділяється на зовнішній та внутрішній. Зовнішній PR націлений на формування довіри клієнтів до компанії. Метою внутрішнього піару є підвищення іміджу компанії в очах її працівників для зростання продуктивності їх праці.

П'ятим рівнем «Шкали прибутковості» є бойовий дух. Під цим поняттям мається на увазі ентузіазм та нестримне бажання діяти. Однак саме під час кризи бойовий дух як працівників, так і керівників підприємства падає, тому актуальним завданням стає його підвищення. Для цього керівникам потрібно створювати адекватні плани на короткі терміни (тиждень, місяць), успішне виконання яких повинно заохочуватися. Позитивним ефектом стане підвищення мотивації персоналу.

Так, можна сказати, що бойовий дух складається з двох аспектів: бажання діяти, що зумовлене поставленими цілями, та впевненості в можливості досягнення цих цілей [7].

Найважливішим рівнем шкали є останній – цілі, задуми та бачення. За статистикою, компанії, що мають чітку мету, у середньому вшестеро більш прибуткові за своїх конкурентів. Але важливо пам'ятати, що треба не просто мати мету, а й дотримуватися її. Тільки так приходить успіх у бізнесі. Бачення компанії повинне бути позитивним, має надихати керівників і співробітників компанії, її клієнтів – і існуючих, і потенційних. Інакше кажучи, треба постійно займатися самоконтролем: чи відповідають конкретні дії меті компанії, чи не відхиляються від неї або, що ще гірше, чи не суперечать їй? Якщо в компанії є бачення, то співробітники працюють з ентузіазмом, клієнти задоволені, репутація компанії відмінна. Це, своєю чергою, допомагає маркетологам просувати компанію на ринку, щоб вона зайняла домінуючу позицію, а отже, сприяє підвищенню прибутковості компанії [3].

ВИСНОВКИ

В умовах кризового стану економіки діяльність підприємств зазнала серйозних проблем, що негативно позначились на їх прибутковості. Хоча загальний обсяг прибутку підприємств по Україні збільшився, частка збиткових фірм у загальній структурі підвищилася. Однак показник рентабельності операційної діяльності має позитивну тенденцію до збільшення.

Таким чином, питання пошуку ефективних заходів підвищення прибутковості діяльності підприємств має надзвичайну актуальність. Дієвим інструментом досягнення цієї мети є «Шкала прибутковості», що передбачає збільшення прибутковості шляхом реалізації таких напрямів, як: оптимізація фінансового стану, збільшення продажів, удосконалення маркетингової стратегії, зв'язки з громадськістю, бойовий дух, цілі, задуми та бачення фірми. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. № 3. С. 189–192.
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Шкала прибутковості – інструмент збільшення прибутку компанії. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/SHkala-pribylnosti---instrument-velicheniya-pribyli-kompanii>

4. Вахович І. М., Волинчук Ю. В. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства. *Економічний форум*. 2015. С. 275–279.

5. Фінансовий стан підприємств України: аналітичний статистичний огляд / І. О. Школьник, С. В. Леонов, І. М. Бояр-ко та ін. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. 69 с.

6. Васильєв В. В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств. *Фондовий ринок*. 2009. № 12. С. 11–14.

7. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 305–309.

8. Реалізація та надходження на переробні підприємства сільськогосподарської продукції в Тернопільській області за 2013 рік: статистичний щорічник / за ред. Грищук Т. М. Тернопіль, 2014. 123 с.

9. Воронкова Т. Є., Безпалько Н. Ю. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення в умовах нестабільного ринкового середовища // Інформаційно-аналітичне забезпечення ефективності діяльності підприємств у контексті економічної безпеки в умовах інтеграції з ЄС : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Київ, 27 травня 2016 р.). Київ : КНУТД, 2016. С. 51–52.

REFERENCES

Chernysh, S. S. "Organizational and methodological aspects of profitability analysis". *Innovatsiina ekonomika*, no. 6 (2013): 305-309.

Ofitsiyni veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyka Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Realizatsiia ta nadkhodzhennia na pererobni pidpriemstva silskohospodarskoi produktsii v Ternopilskii oblasti za 2013 rik: statystychnyi shchorichnyk [Implementation and revenues from the processing enterprises of agricultural products in Ternopil region for 2013: statistical yearbook]. Ternopil, 2014.

"Shkala prybutkovosti – instrument zbilshennia prybutku kompanii" [The profitability scale is a tool for increasing company profits]. <https://uteka.ua/ua/publication/SHkala-pribylnosti-instrument-velicheniya-pribyli-kompanii>

Shkolnyk, I. O. et al. *Finansovy stan pidpriemstv Ukrainy: analitychnyi statystychnyi ohliad* [Financial condition of Ukrainian enterprises: analytical statistical survey]. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2013.

Vakhovych, I. M., and Volynchuk, Yu. V. "Do pyttannia upravlinnia finansovo-ekonomichnymy rezultatamy pidpriemstva" [To the issue of management of financial and economic results of the enterprise]. *Ekonomichnyi forum* (2015): 275-279.

Vasyliiev, V. V. "Shliakhy pidvyshchennia rezultatyvnosti ukrainykykh pidpriemstv" [Ways to increase the effectiveness of Ukrainian enterprises]. *Fondovyi rynek*, no. 12 (2009): 11-14.

Voronkova, T. Ye., and Bezpalko, N. Yu. "Prybutkovist pidpriemstva ta shliakhy yii pidvyshchennia v umovakh nestabilnoho rynkovooho seredovyscha" [Profitability of the enterprise and ways of its increase in conditions of unstable market environment]. *Informatsiino-analitychne zabezpechenia efektyvnosti diialnosti pidpriemstv u konteksti ekonomichnoi bezpeky v umovakh intehratsii z YeS*. Kyiv: KNUTD, 2016. 51-52.

Yepifanova, I. Yu., and Humeniuk, V. S. "Prybutkovist pidpriemstva: suchasni pidkhody do vyznachennia sutnosti" [Profitability of the enterprise: modern approaches to the definition of the essence]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 3 (2016): 189-192.